

El cine i la Declaració Universal dels Drets Humans

Article 27

"1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i a beneficiar-se del progrés científic.

"2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autora."

Article 27

Dret a la cultura i al progrés científic.

El jardinero fiel

(The Constant Gardener)

Any: 2005.

Durada: 128'.

Direcció: Fernando Meirelles.

País: Regne Unit.

Edat: A partir de 13 anys.

Argument: Basat en la novel·la homònima de John Le Carré. Una activista que prepara una denúncia sobre el treball d'una multinacional farmacèutica a Kenya és assassinada. El seu marit, un diplomàtic britànic, decideix acabar la investigació que ella havia iniciat. Ha d'aprendre a corre-cuita com funciona la indústria farmacèutica i descobrir les complicitats del govern de Kenya i de la Gran Bretanya, el seu propi país. En el transcurs de la seva investigació descobrirà que el mòbil de l'assassinat està vinculat a l'ús del Dyrpraxa, un medicament contra la tuberculosi que s'està provant en la població de Kenya.

Suggeriments didàctics

Altres articles de la Declaració que es poden treballar: 3, 19, 22, 25, 28.

Temes: Dret a la salut, abusos de las multinacionals, pobresa.

Elements de debat per a iniciar un cinefòrum:

- Les persones tenen el mateix accés als avenços científics a Europa i a Àfrica?
- Quins són el motius de l'assassinat de Tessa?
- Per què Justin canvia d'actitud?
- Quins són els interessos dels dos països implicats, el Regne Unit i Kenya?

Altres reflexions que es poden tenir en compte:

- La pel·lícula està basada en una novel·la de John Le Carré, però la problemàtica que exposa reflecteix situacions reals: companyies farmacèutiques del primer món de vegades experimenten els seus nous medicaments sobre la població de països del tercer món en els que els controls sanitaris són menys exhaustius i en els que la corrupció existent permeten aquests experiments (en unes condicions que serien inadmissibles en països del primer món). Comentar el fet que l'afany de guanys econòmics de les farmacèutiques de vegades afavoreixin aquests abusos de drets humans.
- La població dels països del primer món que es beneficia dels avenços de les farmacèutiques es pot considerar en alguna mesura corresponsable dels abusos que cometen aquestes empreses? Com a consumidors, hauríem d'exigir garanties que els medicaments que fem servir no s'hagin desenvolupat vulnerant els drets de cap persona?
- Quins altres productes de consum (alimentaris, tèxtils, informàtics...) fem servir que eventualment poden haver-se obtingut vulnerant els drets de persones del país on s'han fabricat?

● Un altre del fets que es reflecteix a la pel·lícula és la falta de rigor en les experimentacions, afavorida per les presses en treure un medicament i agafar quota de mercat. Comentar les següents frases de la pel·lícula:

“És més barat amagar els morts que tornar al laboratori, els costaria dos anys, milions de dòlars i d’altres podrien treure el seu propi producte”.

“S’acosta una epidèmia de tuberculosi. Afectarà el món sencer. Si el mercat de la tuberculosi funciona com s’espera, es guanyaran milers de milions de dòlars.”

● Comentar les condicions de vida de les persones amb les que s’experimenta el medicament: barraquisme, clavegueres a l’aire lliure, sida, desinformació, hospitals precaris...

● Comparar l’estratègia de les multinacionals farmacèutiques quan experimenten amb població de països subdesenvolupats amb la problemàtica del comerç internacional d’òrgans, quan els receptors són persones de països desenvolupats amb un alt nivell econòmic i els donants persones que sovint viuen en l’extrema pobresa i que venen els seus òrgans per sobreviure (o receptors i donants són del mateix país, però uns rics i els altres pobres). En quins països aquest tipus de comerç és un negoci important?

● En alguns països el comerç d’òrgans està prohibit, com a Espanya (només es poden fer transplantaments de donants voluntaris) i en d’altres està autoritzat. La llibertat de cadascú també hauria de permetre que qui volgués es pogués vendre els seus òrgans? Quin sentit tenen les lleis que impedeixen aquesta mena de “llibertats”? (per exemple, a més del comerç d’òrgans, la donació de sang o que algú es vengui ell mateix com a esclau).

● És just que, tal com passa sovint, la majoria d’esforços de les farmacèutiques s’orientin a trobar remeis per a les malalties del primer món, ja que tenen l’expectativa que els podran generar un important volum de negoci? Què passa amb les malalties pròpies de països del tercer món que, a causa del baix o nul poder adquisitiu dels seus habitants, reben molt poc interès per part de les grans empreses farmacèutiques?

● L’accés als beneficis del progrés científic també pot veure’s hipotecat pel tema de les patents: els nous medicaments, a causa del seu cost, sovint són inaccessibles per a les poblacions més desfavorides. S’hauria de posar límits als preus dels nous medicaments? S’hauria de limitar més el temps de vigència de les patents? Què és un genèric? S’hauria de potenciar més la fabricació de genèrics?

● Si les empreses biotecnològiques poden patentar productes obtinguts a partir de recursos naturals d’un determinat país i lucrar-se amb el seu comerç gràcies a l’exclusiva que els atorguen les patents, haurien de compartir com a mínim amb les poblacions o països d’on han tret els elements originals els beneficis de les patents?

● Tot es pot patentar? També els organismes vius, vegetals o animals? A qui afavoreix més, el fet que es pugui patentar per exemple una llavor (com en el cas dels transgènics), a l’empresa que en té la patent o al conjunt de la humanitat?

Suggeriments generals sobre aquest article de la Declaració:

(apartat “La Declaració Universal dels Drets Humans, suggeriments didàctics”)

[Article 27. Dret a la cultura i al progrés científic](#)

■ Fitxes didàctiques a [Cinema i educació](#) (enllaços a fitxes de diferents autors)

■ [Pel·lícules sobre el dret a la salut](#)